

LOPPURAPORTIN YHTEENVETO

Itäisten kuntien virkistys- ja luontomatkailureitistöhanke 1.8.2017–31.5.2018

Jouko Parviainen
Iris Kallajoki
Kukka Hammarström
Anna Koskela
Juha Väänänen

ELY-keskuksen tukipäätös 19.9.2017, hankenumero 48446

Jouko Parviainen, projektipäällikkö
Itäisten kuntien reitistöhanke
050 303 2712
www.kaarina.fi
jouko.parviainen@kaarina.fi

Virkistys- ja luontomatkailureitistöhanke

Yhteenveto hankkeesta

Itäisten kuntien virkistys- ja luontomatkailureitistöhankeelle myönnettiin Varsin Hyvä ry:n Leader-rahoitusta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tukipäätöksellä 19.9.2017. Päätöksen mukainen toteutusaika oli 1.8.2017–28.2.2018. Hankkeelle haettiin jatkoaikaa 31.5.2018 asti, ja myöntävä päätös saatiin Varsin Hyvä ry:stä ja ELY-keskuksesta 22.1.2018.

Hankkeen budjetti oli 66 644,00 €, josta EU-tuen osuus oli 27 990,48 €, valtion osuus 18 660,32 € ja Varsin Hyvä Leader-toimintaryhmän kuntaraha 6 664,40 €. Hanketta hallinnoi Kaarinan kaupunki, ja muut toteuttajat olivat Liedon ja Sauvon kunnat ja Paimion kaupunki. Näiden suora rahoitusosuus oli 13 328,80 €.

Projektipäällikkönä toimi osa-aikaisena Jouko Parviainen ja projektiasiantuntijoina Iiris Kallajoki (täysipäiväisenä 6.2.2018 saakka), Kukka Hammarström (osa-aikaisena 1.–31.5.2018) ja Anna Koskela (osa-aikaisena 3.4.–31.5.2018) Kaarinan kaupungista. Hankkeelle työskentelivät osa-aikaisina myös ympäristönsuojelusihteri Anne Himberg ja IT-asiantuntija Juha Väänänen Sauvon kunnasta.

Hankkeen toteutuksen tukena toimi työryhmä, jossa oli edustajia jokaisesta kunnasta ja joka kokoontui 12 kertaa. Työryhmän työskentely lisäsi osaltaan kuntien välistä tiedonvaihtoa.

Kuntalaisten ja matkailijoiden käyttöön

Reittien suunnittelun lähtökohtana oli, että ne on tarkoitettu sekä kuntien omien asukkaiden että matkailijoiden virkistykseksi. Patikointi- ja pyöräilyreittien suunnittelu perustui karttatutkiskeluun ja maastokäynteihin, ja työssä hyödynnettiin vastaavista hankkeista kerättyjä hyviä kokemuksia. Lisäksi neuvoteltiin reitteihin tarvittavista luvista ja järjestettiin yleisötilaisuuksia sidosryhmille. Melontareittien suunnittelu teetettiin ostopalveluna.

Hankkeen käynnistämisestä tiedotettiin alueellisia ja paikallisia lehtiä lehdistötiedottein. Samalla kutsuttiin sidosryhmiä ja yksityisiä henkilöitä hankkeen aloitustyöpajaan Kavalton tilalle Piikkiöön 30.8.2017. Paikalle saapui 49 osallistujaa.

Sidosryhmien edustajat kutsuttiin myös hankkeen päätösseminaariin Nautelankosken museolle 30.5.2018. Paikalle saapui 37 osanottajaa, vaikka tilaisuus pidettiin keskellä viikkoa ja kesken työpäivän. Tilaisuudessa esiteltiin myös Varsin Hyvän käynnistämä *Lattiasta kattoon, pihalta luontoon* -teemahanke, josta yleishyödylliset yhteisöt voivat hakea Leader-rahoitusta 1000–7000 € yhteiseen käyttöön tuleville investoinneille, kuten luontoreittien ja ulkoliikuntapaikkojen kunnostukseen.

Kumppanuudet polttopisteessä

Hankkeen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita olivat sekä maanomistajat ja tiekunnat että alueelliset ja paikalliset yhdistykset ja järjestöt. Näiden osallistamisella oli tarkoitus saada tukea sekä reittien suunnitteluun ja toteutukseen että niiden tulevaan ylläpitoon. Osallistuminen reittien suunnitteluun aktivoi yhdistysten vapaaehtoistoimijoita ja helpotti kartoittamaan reittien potentiaalisia kunnostajia ja ylläpitäjiä.

Hanke järjesti aloitus- ja päätösseminaarit ja 26 paikallista tai teemakohtaista työpajaa. Seminaarit kokosivat 86 osallistujaa, joista miehiä oli 50 ja naisia 36. Työpajoihin osallistujia oli 263, miehiä 152 ja naisia 111. Kaikkiaan hankkeen tilaisuuksiin osallistui 349 henkilöä, joista miehiä oli 202 ja naisia 147.

Hankkeen toimintaan, kumppanuustyöpajoihin tai muihin yhteistyötilaisuuksiin osallistui yhteensä 99 eri toimijaa: 14 hanketta, 62 yhdistystä tai organisaatiota, 20 yritystä ja kolme oppilaitosta.

Virkistys- ja luontomatkailureitistöhanke

Yhteistyökumppaneista 83 vaikutti hankealueella ja 16 hankealueen ulkopuolella. Hankkeen aikana oltiin yhteydessä 63 maanomistajaan ja 22 tiekuntaan; maanomistajilta saatiin 46 ja tiekunnilta 17 joko suullista tai kirjallista lupaa eri reittien perustamiseen tai reittiopasteen pystyttämiseen kuntien alueiden lisäksi.

Hanke esillä

Hankkeesta lähetettiin seitsemän lehdistötiedotetta, ja siitä kirjoitettiin sekä isompia juttuja että lyhyitä uutisia 25 kertaa. Lisäksi se mainittiin toisten juttujen yhteydessä viisi kertaa. Yhteistyökumppaneita tiedotettiin uutiskirjeellä kolme kertaa ja neljäs kerta hankkeen jälkeen.

Hanketta esiteltiin muiden hankkeiden tai toimijoiden järjestämissä tilaisuuksissa 15 kertaa. Eniten kontakteja suureen yleisöön syntyi Matka-messuilla Helsingissä 19.–21.1.2018 (650) ja Rakenna & Sisusta -messuilla Turussa 9.–11.2.2018 (350). Matkailualan verkostoitumisen kannalta tärkeimpiä olivat Varsinais-Suomen matkailufoorumi 7.2.2018 ja Tampereen matkamessut 20.4.2018 sekä toiminta Varsinais-Suomen reitistöfoorumissa ja yhteydenpito Outdoors Finlandiin.

Hankkeesta myös tiedotettiin kuntien omilla kotisivuilla. Hankkeen päätösseminaarissa 30.5.2018 julkaistiin reitisto.fi-kotisivut.

Tammireitit nimeksi

Reitistön nimestä järjestettiin äänestyskilpailu, jota varten laadittiin äänestyslippuesite. Äänestyksen avulla hankkeesta tiedotettiin suurta yleisöä.

Ääniä kerättiin 650 Helsingin Matkamessuilta 19.–21.1.2018 ja 350 Turun Rakenna & Sisusta -messuilta 9.–11.2.2018. Lisäksi äänestää pääsi sähköisesti Paimion kotisivuilla tai sähköpostitse helmikuussa; näitä ääniä saatiin yli 250. Ääniä kertyi yhteensä reilut 1250.

Äänet jakautuivat tasaisesti kaikille neljälle ehdokkaalle: Kauris, Tammi, Kaarle-herttua ja Louna. Omia ehdotuksia annettiin yli 50. Voittajaksi vahvistettiin *Tammireitit* työryhmän kokouksessa 7.3.2018. Tammi on Varsinais-Suomen maakuntakasvi, joka viihtyy lounaisrannikon lehtometsissä. Tammi kuvastaa jyrkyyttä, sitkeyttä ja suojaa, ja se myös kääntyy napakasti eri kielille, kuten ek, eik, Eiche, oak tai tamm.

Hankkeen toteuttajien ja A1 Median yhteistyönä syntyivät Tammireittien logo, ison (140 x 100 cm) ja pienen (70 x 100 cm) opastaulujen mallit, melontareittien taukopaikkojen taulujen ja polkujen viittojen mallit sekä malli taskukokoisesta painetusta kartasta.

Nähtävyyksien ja palvelutarjonnan koonti

Kulttuuri- ja luonnonnähtävyyksiä koottiin laajasti sidosryhmien kanssa hankkeen työpajoissa. Kohteita kertyi kartoille yhteensä 227 (Kaarina 37, Lieto 83, Paimio 76, Sauvo 31). Palveluvarustuksia ja -tarjontaa vietiin kartoille yhteensä 198 kohdetta (Kaarina 53, Lieto 59, Paimio 34, Sauvo 52).

Sellaisia kohteita, jotka sijaitsevat tiheästi keskustoissa tai kirkonkylissä, ei kaikkia listattu ja merkitty kartoille, sillä tiedonkeruumenetelmä ei mahdollistanut pisteiden tarpeeksi tarkkaa merkitsemistä. Kohteiden suuren määrän takia paikkatietojärjestelmään saatiin vietyä vain osa kohteista. Osa kohteista on myös maanomistajien toiveiden takia sellaisia, että ne saa mahdollisesti mainita reittiselosteessa mutta ei merkitä kartoille tai maastoon.

Reitit paikkatietojärjestelmään

Virkistys- ja luontomatkailureitistöhanke

Hankkeen aikana kartoitettuja patikointireittejä työstettiin paikkatieto-ohjelma QGISin avulla. Maanomistajien kanssa käytyjen neuvotteluiden jälkeen valmiit reitit muokattiin julkaistavaan muotoon. Osa reittiaineistosta saatiin Varsinais-Suomen liiton ylläpitämästä Lounaispaikka-karttapalvelusta ja yksittäisiä reittejä valmiiksi piirrettyinä myös yhteistyötahoilta.

Julkaisuvalmiit reitit siirrettiin Maanmittauslaitoksen ylläpitämään Paikkatietoikkuna-palveluun, jonka kautta oli mahdollista julkaista reitit avoimena datana ja mm. luoda karttaupotuksia reiteistä hankkeen nettisivuille. Valmiit kartta-aineistot lähetettiin julkaistaviksi myös Varsinais-Suomen Liiton kokoamaan Virma-paikkatietohankkeeseen.

Reitisto.fi-sivut

Kaarina kaupunki varasi *reitisto.fi*-domainin, jolle laadittiin Tammireittien kotisivut. Toukokuun 2018 lopussa sivuilla julkaistiin sähköisinä valmiit reitit ja useimpien reittien selostukset. Karttoilla on myös esitetty pisteinä reittien varrella tai lähistöllä sijaitsevia kulttuuri- ja luonnonnähtävyyksiä ja palvelutarjontaa.

Kaarina varasi myös *reitisto.com*-, *tammireitit.fi*- ja *tammireitit.com*-domainit. Jatkohankkeessa on tarkoitus laatia reittiselostuksista ruotsin, englannin ja saksan kieliset versiot reitisto.com-sivuille. Tammireittien nimellä reittejä etsivät ohjataan vastaavasti reitisto.fi- tai reitisto.com-sivuille.

Satoja kilometrejä reittejä

Tammireitit käsittävät eri reittejä yhteensä 445 kilometriä. Pyöräilyreittejä on 290 ja luonto- ja patikointipolkuja 50 kilometriä. Myöhemmin julkaistavia melontareittejä on reilut 100 kilometriä. Kuntien rajat ylittävien pyöräilyreittien osuus on 90 ja melontareittien 65 kilometriä.

Hankkeessa inventoitiin tärkeimpien reittien osalta nykyisten palveluvarustusten kunnostustarve ja suunniteltiin uusia. Reittien lähtöpisteistä ja opastaulujen sijoituspaikoista laadittiin suunnitelma. Itse opastaulujen, viitoitusten ja taskukokoisen karttaesitteen visuaalinen suunnittelu tilattiin ostopalveluna.

Hankkeen loppuun mennessä julkaistut reitit ovat sellaisia, joita pidettiin tärkeimpinä ja joihin saatiin maanomistajien tai tiekuntien luvat. Alueella on lisäksi kymmeniä polkuja tai reittejä, joita hankkeessa valmisteltiin tai joita yhteistyötahot esittivät otettavaksi reitistöön. Niiden toteutus odottaa jatkohankkeita.

Jatkotoimet

Jatkossa on tarkoitus hankkia ja opas- ja luontotauluja, opasteita ja viittoja ja merkitä nyt valmistuneita polkuja ja melontareittejä. Tavoitteena on myös laatia reittiselostuksista ruotsin, englannin ja saksan kieliset versiot *reitisto.com*-sivuille. Työ on tarkoitus toteuttaa 1.8.2018 alkavalla investointihankkeella, jolle haetaan Leader-rahoitusta Varsin Hyvä ry:ltä ja tukea myös alueen yritysiltä.

Reittien palveluvarustusten kunnostukseen ja uusien rakentamiseen haetaan rahoitusta muista lähteistä, kuten veikkausvaroista. Hankkeen yhteistyökumppaneita kannustetaan hakemaan 14.9.2018 mennessä Leader-rahoitusta Varsin Hyvän käynnistämästä *Lattiasta kattoon, pihalta luontoon* -teemahankkeesta. Siitä voivat yleishyödylliset yhteisöt saada 1000–7000 euron tuen yhteiseen käyttöön tuleville investoinneille, kuten luontoreittien ja ulkoliikuntapaikkojen kunnostukseen.

Pyöräilyreittien opastaulujen ja viitoitukset maastoon aiotaan tehdä vasta kesällä 2019. Syynä on tuolloin voimaan astuva uusi tieliikennelainsäädäntö, jonka liikennemerkkiasetuksessa määritetään pyöräilyteiden uudet merkinnät.